

Arqueologia de les Primeres Societats Agrícoles

Codi: 100730

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500241 Arqueologia	OT	3	0
2500241 Arqueologia	OT	4	0

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Professor/a de contacte

Nom: Miguel Molist Montaña

Correu electrònic: Miguel.Molist@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Miguel Molist Montaña

Prerequisits

No hi ha prerequisits.

Objectius

Aquesta assignatura del grau d'Arqueologia està centrada en l'estudi dels orígens i consolidació de les societats agrícoles. Es realitza una anàlisi històrica i arqueològica del fenomen de la domesticació de productes vegetals (agricultura) i animals (ramaderia). A més es contempla l'estudi de les transformacions econòmic i socials que li son associades: aparició i consolidació del poblat, canvis demogràfics, transformacions tecnològiques, practiques funeràries, es a dir estudi de la societat camperola. En la part de l'anàlisi del registre empíric i històric es fa especial èmfasi en l'estudi de les societats de diferents àrees geogràfiques: el Pròxim Orient, d'Europa i de la Mediterrani durant l'Holocè.

Competències

- Arqueologia
- Contextualitzar i analitzar processos històrics.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.

- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.

Resultats d'aprenentatge

1. Buscar, seleccionar i gestionar informació de manera autònoma tant en fonts estructurades (bases de dades, bibliografies, revistes especialitzades) com en informació distribuïda a la xarxa.
2. Dominar els processos de canvi que es produeixen a la prehistòria.
3. Dominar en el grau necessari els idiomes rellevants per a la pràctica professional.
4. Dominar i identificar la història de l'entorn immediat.
5. Dominar l'estructura diacrònica general del passat.
6. Expressar-se eficaçment aplicant els procediments argumentatius i textuais en els textos formals i científics
7. Fer presentacions orals utilitzant un vocabulari i un estil acadèmics adequats.
8. Fer servir la terminologia adequada en la construcció d'un text acadèmic.
9. Identificar el context en què s'inscriuen els processos històrics.
10. Interpretar les fonts materials i el registre arqueològic.
11. Presentar treballs en formats ajustats a les demandes i els estils personals, tant individuals com en grup petit.
12. Utilitzar el vocabulari tècnic específic i d'interpretació de la disciplina.

Continguts

TEMARI GENERAL

Bloc 1 Introducció, Conceptes, Metodologia

Introducció: Definició i Història de la recerca

Conceptes, variables i temps de canvi

Bloc 2 Teoria, Transformacions i registre arqueològic

Teories interpretatives sobre l'aparició de l'agricultura i ramaderia.

Canvi i continuïtat en les societats agrícoles: aspectes econòmics i socials

Territori i poblat. Hàbitat i dispositius domèstics

Agricultura i Ramaderia : debat sobre la domesticació

Agricultura i Ramaderia noves formes econòmiques

Noves tecnologies: eines, recipients, teixits, ornaments,...

Explotació i circulació de bens biòtics i abiòtics

Pràctiques funeràries i canvi simbòlic

Una lectura Global : Societats camperoles : nova economia i aproximació social

Bloc 3 Anàlisi de l'origen de les societats camperoles al Pròxim Orient

Primeres societats agrícoles al Mediterrani Oriental: Precedents

Primeres manipulacions agrícoles al Mediterrani Oriental

Ramaderia i consolidació del poblat.

Transformacions tecnològiques i estabilització socio-econòmica

Del poblat a la ciutat

Bloc 4 Anàlisi de l'origen de les societats camperoles a Europa i al Pròxim Orient

Primeres societats agrícoles a Europa i Mediterrani Occidental: Precedents

Difusió versus autoctonisme ¿Debat clos?

El món de l'Europa del Sud-est (Grècia, Balkans,...)

Itàlia i el seu rol en la Neolitització del Mediterrani Occidental

Primeres societats agrícoles: els grups de les ceràmiques impreses

Consolidació de les noves formes econòmiques (Chassey, Sepulcres

Les societats megalítiques a Europa Occidental

Metodologia

Metodologia docent

ACTIVITAT DIRIGIDA 40 h

-Classes teòriques dirigides pel professorat. 30h

Metodologia d'ensenyament- aprenentatge: Classes magistrals amb suport de TIC i debat en gran grup.

-Sessions de seminaris i pràctiques dirigides pel professorat. 10h

Metodologia de d'ensenyament- aprenentatge: Introducció de la sessió, presentació del text, valoració i discussió crítica col·lectiva. Presentacions individuals i/o col·lectives i ronda de valoracions.

ACTIVITAT SUPERVISADA 20 h.

-Tutoria.

Metodologia d'ensenyament- aprenentatge: Sessions concertades per resoldre dubtes i mantenir discussions sobre continguts específics de la matèria, els problemes i seminaris.

-Realització d'exercicis pautats d'aprenentatge.

Metodologia d'ensenyament- aprenentatge: Realització i correcció d'exercicis pautats d'aprenentatge.

ACTIVITAT AUTÒNOMA 90 h.

-Estudi personal.

Metodologia d'ensenyament- aprenentatge: Integració dels coneixements adquirits. Realització d'esquemes, mapes conceptuals, resums.

-Lectura de textos. Redacció de treballs. Preparació de comentaris orals i seminaris. Recerca d'informació bibliogràfica.

Metodologia d'ensenyament- aprenentatge: Lectura comprensiva de textos.Realització de ressenyes, resums i comentaris analítics mitjançant una guia. Estratègies de recerca d'informació. Selecció de materials.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques i seminaris de recerca dirigides pel professorat.	40	1,6	1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 10, 12
Tipus: Supervisades			
Realització d'exercicis pautats d'aprenentatge i Tutories	19	0,76	1, 3, 6, 8, 9, 12
Tipus: Autònomes			
Estudi personal, lectura de textos. Redacció de treballs. Preparació de comentaris	80	3,2	1, 2, 3, 5, 7, 8, 10

Avaluació

A més de l'avaluació continuada (proves escrites, realització de treballs i sortida de camp), hi ha prevista una reavaluació. Els alumnes que es vulguin presentar a la reavaluació han de complir els següents requisits:

- Han d'haver-se presentat a totes les proves de l'avaluació continuada que consten en la guia docent.
- Han de haver aprovat els treballs i l'exercici de la sortida de camp.

Calendari de reavaluació : Les dates dels exàmens de reavaluació estan fixades per la facultat de Lletres . És la responsabilitat dels estudiants, saber la data que li correspon fer la reavaluació de la seva assignatura. Aquestes dates estan publicades a la web de la facultat al mes de juliol del curs anterior.

En el moment de realització/lliurament de cada activitat avaluable, el professorat informará (Moodle, SIA) del procediment i data de revisió de les qualificacions.

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

En cas que les proves no es puguin fer presencialment s'adaptarà el seu format (mantenint-ne la ponderació) a les possibilitats que ofereixen les eines virtuals de la UAB. Els deures, activitats i participació a classe es realitzaran a través de fòrums, wikis i/o discussions d'exercicis a través de Moodle, Teams, etc. El professorat vetllarà perquè l'estudiant hi pugui accedir o li oferirà mitjans alternatius, que estiguin al seu abast.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
-------	-----	-------	------	--------------------------

Entrega de treballs	10%	1	0,04	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11
Presentacions i participació activa a classe	30%	6	0,24	3, 4, 5, 6, 7, 8, 12
Proves de contingut teòric	60%	4	0,16	3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 12

Bibliografia

BIBLIOGRAFIA

TEMATIKES GENERALS

BAR YOSEF O. (Edt.) (1998) : "The transition to agriculture in the Old World". *The review of Archaeology*. Massachusetts, 63 pags

BENDER,B. (1978): Gatherer-Hunter to Farmer: A Social Perspective. *World Archaeology*, nº 10, 1978, pp.204-222.

BENDER,B.(1981): Gatherer-Hunter intensification. in: Sheridan, Bailey (Eds): *Economic Archaeology*. B.A.R. International Series nº 96, 1981, pp. 149-157.

BOSERUP E.(1968): *Las condiciones del desarrollo en la Agricultura* . Madrid, Tecnos, 1968).

BOSERUP E.(1984): *Población y cambio tecnológico*, Oxford: Blakwell.

BINFORD L.R: Post-Pleistocene Adaptations in S.R. Binford&L. Binford (Eds.) *New perspectives in Archaeology*. Aldine, Chicago. pp. 313-34.

BINFORD L.(1988): *En busca del pasado*. Ed. Crítica, 1988, 273 p. (Capt. Sobre los orígenes de la agricultura)

BRAIDWOOD R.J. (1979): *El hombre prehistórico*. F.C.E. Mexico (diferents edicions)

CAUVIN J. (1994): *Naissance des divinités, naissance de l'agriculture. La révolution des symboles au Néolithique*. CNRS Edt. Paris. 304 p.

CHILDE,V.G.(1974): *El origen de la civilización*. Fondo de Cultura Económica. Mèxic, (diferents reedicions).

COHEN, M.N.(1981): *La crisis alimentaria en la Prehistoria*. Alianza Editorial. Madrid 1981.

HERNANDO A. (1994): El proceso de neolitización, perspectivas teóricas para el estudio del Neolítico. *Revista Zephyrus* 46 p. 123-142.

HARRIS D.(ed.)(1996) *The origins and Spread of Agriculture and Pastoralism in Euroasia*. Edt. UCL. London

MEILLASSOUX,C.(1987): *Mujeres, granjeros y capitales*. Ed. Siglo XXI, Mèxic, 1987.

RINDOS,D.(1990): *Los orígenes de la agricultura. Una perspectiva evolucionista*. Ed. Bellaterra. Barcelona, 1990, 341 p.

TESTART,A.(1981): *Les Chasseurs-Cueilleurs ou l'origine des inégalités*. Société d'Ethnographie. Paris 1981.

UCKO,P. i DIMBELY,G.W. (eds.)(1969):*The domestication and explotation of plant and animals*. Durkworld. Londres, 1969.

VICENT,J.M.(1981): El origen de la economía productora. Breve introducción a la Historia de las ideas. in: Lopez,P.(ed.): *El Neolítico en España*. Ed.Cátedra, Madrid, 1981, pp. 11-58.

Obres generals sobre societats agro-ramaderes (Generals sobre Europa -Próxim Orient)

- ARIAS P., (1997): *Marisqueos y Agricultores. Los orígenes del Neolítico en la fachada Atlántica Europea*. Universidad de Cantabria. 106 pags
- AURENCHE, O. S.K. KOZLOWSKI (1999): *La naissance du néolithique au Proche Orient*. Editions Errance.(Paris). 256 pags.
- BERNABEU J., AURA J.E. , BADAL E (1993): *Al oeste del Eden. Las primeras sociedades agrícolas en la Europa Mediterránea*. Edt. Síntesis (Madrid), 336 pags.
- BUXÓ R. (1997) : *Arqueología de las Plantas*. Edt. Critica. 356 pags.
- HERNANDO A. (1999): *Los primeros agricultores de la Península Ibérica*. Edt. Síntesis. 315 pags.
- HODDER, I. (1990): *The domestication of Europe*. Edt. Blackwell, 331pags.
- GUILAINE J., (Edt.) (2000): *Premiers paysans du monde*. Actes du Séminaire du College de France. Editions Errance, Paris, 2000. 320 pags. (Desde el 2000 Edició anual d'un llibre del seminaris amb temes de Neolític i Edat del Bronze)
- GUILAINE J. (2003): *De la vague à la tombe. La conquete néolithique de la Méditerranée*. Edt. Seuil, Paris, 375 pags.
- LICHARDUS, J . et alii (1987): *La protohistoria de Europa. El neolítico y el calcolítico*. Edt. Labor (col. Nueva Clio) 598 pags.
- LOPEZ P. (comp.) (1988) : *El neolítico en España*. Edt. Catedra. 428 pags.
- MAZURIÉ DE KEROULAIN, K. (2003): *Genèse et diffusion de l'agriculture en Europe*. Editions Errance, Paris, 184 pags.
- REDMAN Ch. (1991): *Los orígenes de la civilización. Desde los primeros agricultores hasta la sociedad urbana en el Próximo Oriente*. Editorial Critica. 443 pags.
- SAÑA M. (Coor) (1995): Dossier: Arqueozoologia: Economia i societat. *Revista COTA ZERO*. núm. 11. 128 pag.
- DENNEL, R. (1987). *Prehistoria Económica de Europa*. Edt. Critica. 289 pags.
- THORPE E. J. (1999).- *The origins of Agriculture in Europe*. Edt. Routledge (London). 224 pags.
- VAQUER J. (1999).- *Le néolithique du Nord-ouest méditerranéen*. Actes du Colloque Int. Carcassonne, 1994. Editions du BSPF, Paris, 296 pags.
- WHITTLE A. (1996).- *Europe in the Neolithic. The creation of the new worlds*. Cambridge Univ. Press. London. 443 pags.
- DIVERSOS AUTORS (1991 i 1993) : *Agricultura: Orígens, adopció i desenvolupament*. Revista COTA ZERO, Nº 7(1991) pags. 7-126; i Nº 9 (1993) pags 7-96
- DIVERSOS AUTORS (1992) : *Estat de la investigació sobre el Neolític a Catalunya*. Actes del 9ª Col.loqui Inter.. d'Arqueologia de Puigcerda. Andorra, 1992. 338 pags.
- DIVERSOS AUTORS (1996) : *Formació i implantació de les comunitats agrícoles..* Actes del 1º Congrés del Neolític a la Península Ibérica. Revista Rubricatum, 1 , Gavà, 1996. (2 vols. 908 pags.
- DIVERSOS AUTORS (1999) : *Actes del II Congrés del Neolític a la Península Ibérica*. Revista Saguntum Extra-2. València, 1999. 338 pags.
- P. Arias, R. Ontañón, C. García-Moncó (Edts) (2005) : *Actas del III Congreso del Neolítico en la Península Ibérica*. Universidad de Cantabria, Santander, 2005. 1076 pags.

